

KORTIL

Hrvatski
kulturni
dom HKD

IZ
DRUGOG
KUT
A



TANJA DABO
LETRICIJA LINARDIĆ
MAJA ROŽMAN

3. — 28. 11. 2023.

**IZ
DRUGOG
KUTA**

TANJA DABO
LETRICIJA LINARDIĆ
MAJA ROŽMAN

GALERIJA KORTIL
3. – 28. 11.2023.

IZ DRUGOG KUTA

Zajednička izložba triju umjetnica, Tanje Dabo, Letricije Linardić i Maje Rožman, bavi se temama vezanim uz poziciju žena u društvu te pitanjima rodne pravednosti, običaja okamenjenih u stoljetnim predrasudama i ponašanja koje kao društvo primjećujemo i prepoznajemo kao problem, no još uvijek ne pronalazimo način da promijenimo činjenicu da je pitanje rodne pravde i dalje zgurano u kut.

Izložba baca svjetlo na fenomene društva vezane uz pitanja žena, manjina, obespravljenih i drugačijih, kao i onih koji svoj glas i prava nisu mogli iskoristiti da se zaštite i izbore.

Svjetlost usmjerena na probleme društva, dakle u taj neosvijetljeni kut, jasan je glas triju umjetnica koje progovaraju kroz zajedničku izložbu. Svojim glasom, za koji su se izborile dugogodišnjim umjetničkim radom, kao i obrazovnim radom na likovnim akademijama, zauzimaju poziciju iz koje mogu, i žele ukazati na probleme iz drugog kuta. Upravo zbog činjenice da su žene, kao i zbog odabranih tema izložbe, izložba je poticajnija za sve one koji nisu stekli hrabrost, poziciju i mogućnost da progovore i bore se za vlastita prava.

U radovima zastupljenim na izložbi otvaraju se pitanja intimnog osjećanja i proživljavanja osobne nevidljivosti, nevrednovanja vlastitog rada, tuđih preuzimanja zasluga, oduzimanja prava kao i općeg

Izdavač: HKD/Galerija Kortil
 Za izdavača: Edvin Liverić Bassani
 Urednica kataloga: Ivana Lučić
 Autorica predgovora: Davorka Perić
 Oblikovanje i grafička priprema: Studio GLAZAR
 Lektura: Lidija Toman
 Rijeka, studeni 2023.

Izložba i katalog ostvareni su zahvaljujući potpori Odjela za kulturu Grada Rijeke, Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske i Primorsko-goranske županije



primorsko
goranska
županija

društvenog neuvažavanja i neuspostavljanja granica i kulturnih standarda koji bi priječili tako nepravedne odnose unutar društvenih institucija i u društvu općenito.

Umjetnice izložbom *Iz drugog kuta* čine to na način da isprepliću osobna i društvena pitanja, ukidajući granicu među njima i progovarajući u prvom licu.

Letricija Linardić u svom radu *Still Standing* progovara o vrlo osobnom emotivnom svakodnevnom iskustvu vezanom uz radno okruženje obojeno omalovažavanjem i drugim neprihvatljivim ponašanjem koje se udomaćilo u radnim sredinama, kao što su verbalne ucjene, pritisci, vrijeđanja, prijete koje se ljudi služe s ciljem stjecanja osobnih koristi i pritom ne budu društveno prokazani. Stoga je važnost umjetničkog rada Letricije Linardić upravo u ukazivanju na taj oblik društveno toleriranog ponašanja, često vrednovanog kao probitačnog i uspješnog.

Umjetnica postavom svog rada, trokanalne video instalacije, u kut izložbenog prostora zauzima očište i koristi jezik čitak u prostornom i simboličkom smislu. Jasnim, preciznim i osobnim vizualnim izričajem autorica u prostor upisuje emocije. Poetskim jezikom video instalacije koja obuhvaća tri površine jednog kuta, čeonu i bočnu zid te pod, oblikuje kut u koji biva zgurana kao žena, umjetnica, radnica. Instalacija prikazuje samu autoricu koju zapljuskuju mlazovi vode. Podnoseći vodene pljuske, ona pak ostaje mirna, ukazujući na sveprisutnu kulturu agresije. Pristajući na takvu kulturu često proglašavamo sebe hrabrima i sposobnima da puno pretrpimo, pa u želji da se to promijeni autorica nam predstavlja pogled iz drugog kuta.

Umjetnički rad Maje Rožman, *Kvadriptih*, koji autorica kontinuirano nadograđuje gotovo petnaest godina, prostorno i sadržajno ukazuje na rodne razlike fokusirajući se na zastupljenost muškaraca i žena u institucijama umjetnosti i medija, kao i na vidljivost umjetnica u svakodnevnom životu. Ova instalacija prenosi ustaljene stavove o vrednovanju umjetnosti, prezentirajući ženski umjetnički rad postavljen u izdvojenom, ograđenom prostoru: umjetnice ovdje vezu goblene na kojima su u tkivo platna sitotiskom upisani postulati vezani za svijet visoke, ozbiljne umjetnosti rezerviran za prepoznatljiva (muška) umjetnička imena i radove. Osim tradicionalnom tehnikom goblena, vezanom za dekoriranje doma, autorica se služi pozicijom iza margine, a na kraju i samim sadržajem koji veze u potku platna, da bi stvorila jedinstven i provokativan jezik tapiserija sasvim drugačijeg i oslobađajućeg cilja i značenja.

Drugi rad koji Maja Rožman ovom prilikom izlaže, pod nazivom *Upisano*, jest slijepi tisak na koži zabilježen dokumentarnom fotografijom, a govori o predrasudama i društveno uvjetovanom ponašanju koji se u naša tijela upisuje od djetinjstva. Umjetnica to naslijeđe utiskuje u matrice za drvorez, čime rad postaje platforma za izvedbu performativnog čina klečanja te ukazuje na fizičku bol vidljivu u dokumentiranju otisaka tog klečanja koje nam društvo nameće. Autorica tako osobna i bolna mjesta čini javno vidljivima, označujući ih kao neuralgične točke društva.

Tanja Dabo u galerijski prostor unosi rezultate umjetničko-istraživačkog projekta *Usputno zlo*, u kojem je dokumentirala poruke upisane u tijelo grada. Riječ je o natpisima mržnje koji su slika društvenog zastranjenja i o kojima nitko ne mari, pa ni oni kojima su poruke mržnje upućene; svi su se privikli na mučne prizore koji ilustriraju naše javne prostore. Normalizacija zla postala je time naša stvarnost. Na taj način zlo se ukorjenjuje kao alat za stvaranje društva straha i nasilnika. Transferiranjem društveno zanemarenog problema, progovarajući kroz institucionalne kanale umjetnosti, Dabo dopire do reakcija javnosti, s ciljem osvjetljavanja problema, edukacije počinitelja usputnog zla i pozivanjem institucija da djeluju na sprečavanju i uklanjanju zla u javnom prostoru.

Kao društvo godinama smo dozvoljavali zlu da se širi, šutjelo se o zlu zbog straha, u ime osobnog mira, sigurnosti ili napretka, ali zlo se širi bez susprezanja, u trenu od pojedinačnog incidenta postane usputno, svakodnevno i većini nevidljivo. Fašistički um u tom vremenu čekanja da netko nešto poduzme nagrizao je sve konstitutivne elemente zdravog društva: našli smo se okruženi zlom koje ugrožava prava i slobodu svih ljudi bez obzira na to jesu li poruke mržnje upućene njima ili nekom drugom. Poruke mržnje i nasilja direktno ili posredno vrijeđaju sve nas.

Polazeći od osobnog doživljaja, Tanja Dabo se u svom radu bavi izazovom koji nam društvo nameće vezano uz ideologije nužnog pripadanja zajednici u kojoj se kao pojedinci ponekad ne osjećamo uklopljeno. Kriteriji zajednice koje mediji i institucije propagiraju djeluju sasvim suprotno, čineći nas izopćenima u vlastitim sredinama, obitelji, radnom okruženju ili u nacionalnim okvirima koje nameće državni sustav i politika.

Umjetnica u svom radu *Visoki kriteriji* ukazuje na problem zadanih matrica i pravila koja nas, ako ih ne slijedimo, predstavljaju u tim aparatima kao manje vrijedne.

Neuklopljenost u društvenu zajednicu u kojoj živi i radi umjetnica iskazuje pokušajima pjevanja hrvatske državne himne *Lijepa naša domovino*. Himnu nastoji pjevati ispravno i dostojanstveno, uzima poduke iz opernog pjevanja, ponavljajući tekst, intonaciju i melodiju pokušava zadovoljiti visoke kriterije. Tanja Dabo, umjetnica, kći, žena, profesorica i građanka, svoj duboko individualizirani identitet pretpostavlja društvenim normama i očekivanjima, i nastupa isključivo prema svom unutrašnjem porivu, u obrani obiteljskih, rodnih, manjinskih i nacionalnih prava i potreba koje kao društvo zanemarujemo. Na pozornici nacionalnog kazališta umjetnica u najvećem mjerilu izražava muku višekratnih pokušaja za besprijekornom izvedbom pred publikom punom očekivanja.

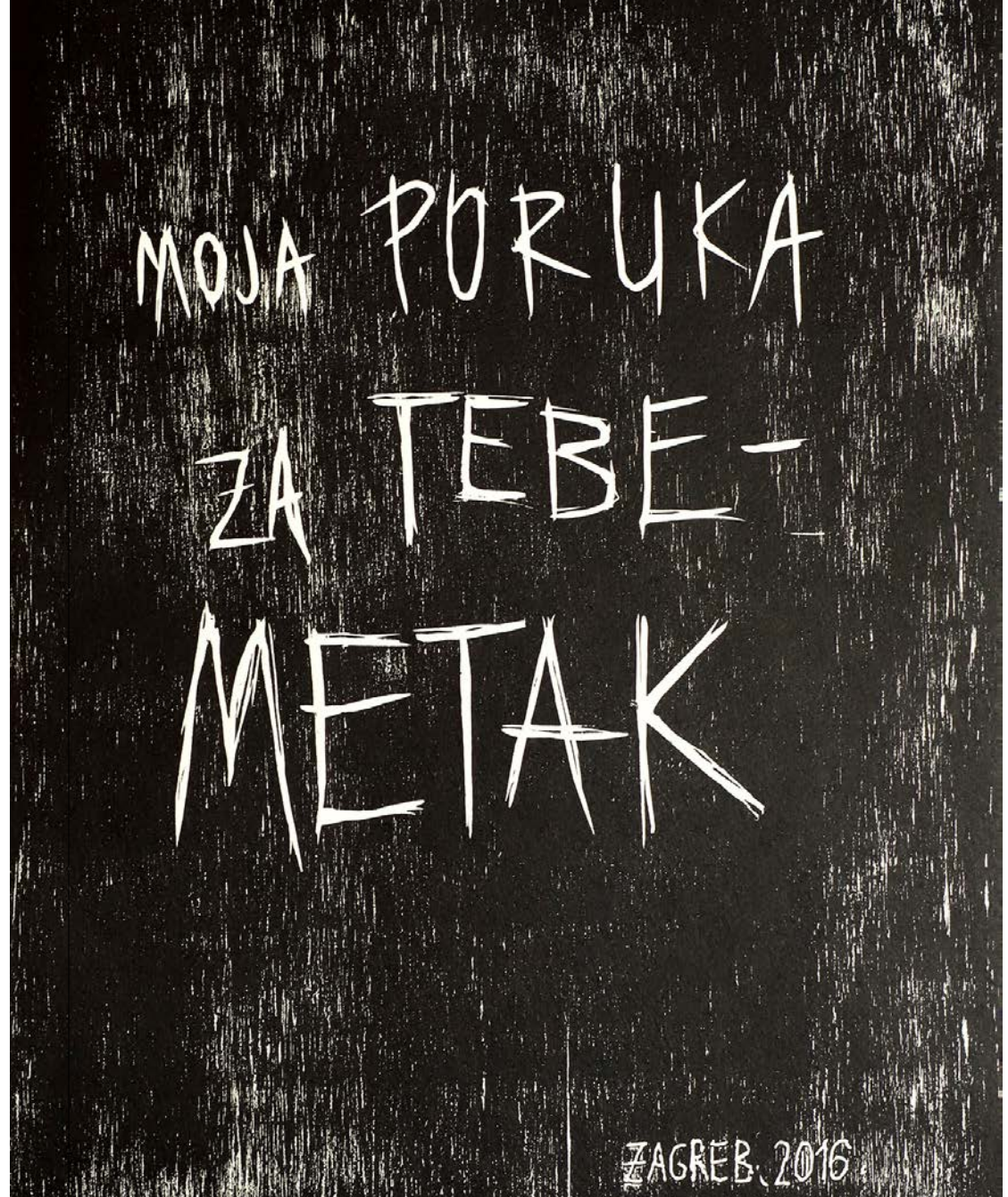
U dvjema ručno izrađenim i uvezanim knjigama *Kolekcija za pamćenje*, gdje svaka ima 20 drvoreza i pozlaćene stranice, Tanja Dabo vratila je glas i dignitet onima kojima je on osporen i oduzet. Riječ je o prikupljenim slučajevima govora mržnje, verbalnim i fizičkim napadima, te etnički ili rodno motiviranom nasilju prema ženama i muškarcima.

Knjiga I. Kolekcije za pamćenje obuhvaća nacionalističke i rasističke napade usmjerene na pripadnike druge nacionalnosti ili ljude drugačije boje kože. Izjave u knjizi su citati ili parafraze izjava napadnutih ljudi ili svjedoka te isjecci iz policijskih i drugih izvješća ili medijskih napisa. Jednoj od žrtava koja je podlegla fizičkom napadu umjetnica je dala svoj glas. *Knjiga II.* obuhvaća prikupljeno i arhivirano nasilje spram žena, sa smrtnim ishodom za žene,

a ponekad i djecu, roditelje ili rodbinu. Godinama su ih zlostavljali muževi, bivši muževi, sinovi, a one su tražile pomoć koju nikada nisu dobile, a autorica dajući im svoj glas proziva sustav koji je to omogućio. Grafike su ručno izvedene u tehnici drvoreza i ukazuju na individualno pristupanje svakom pojedinom slučaju mržnje, kao i izradi svakog lista i svakog slova drvoreza. Performativnim javnim čitanjem *Kolekcije za pamćenje* autorica nas poziva da ozbiljno i s osobnim angažmanom pristupimo činu vraćanja digniteta obespravljenima.

Umjetnost svojim neposrednim obraćanjem direktnije dopire do ljudi i ukazuje na probleme prisutne u društvu. Zbog svoje javne vidljivosti i prava umjetnika na slobodno izražavanje, umjetnička djela imaju snažniji i trajniji odjek u javnosti od primjerice političkog govora, stoga zajednički glas ovih triju autorica ujedinjenih oko borbe za prava umjetnica, radnica i radnika, te svih obespravljenih, baca svjetlo na put u kojem umjetnički rad potiče na korekciju i obavljanje svojih dužnosti, kako ljudi pojedinačno tako i institucija.

Davorka Perić





Tanja Dabo / VISOKI KRITERIJI
videoperformans, eksperimentalni film, 2022.



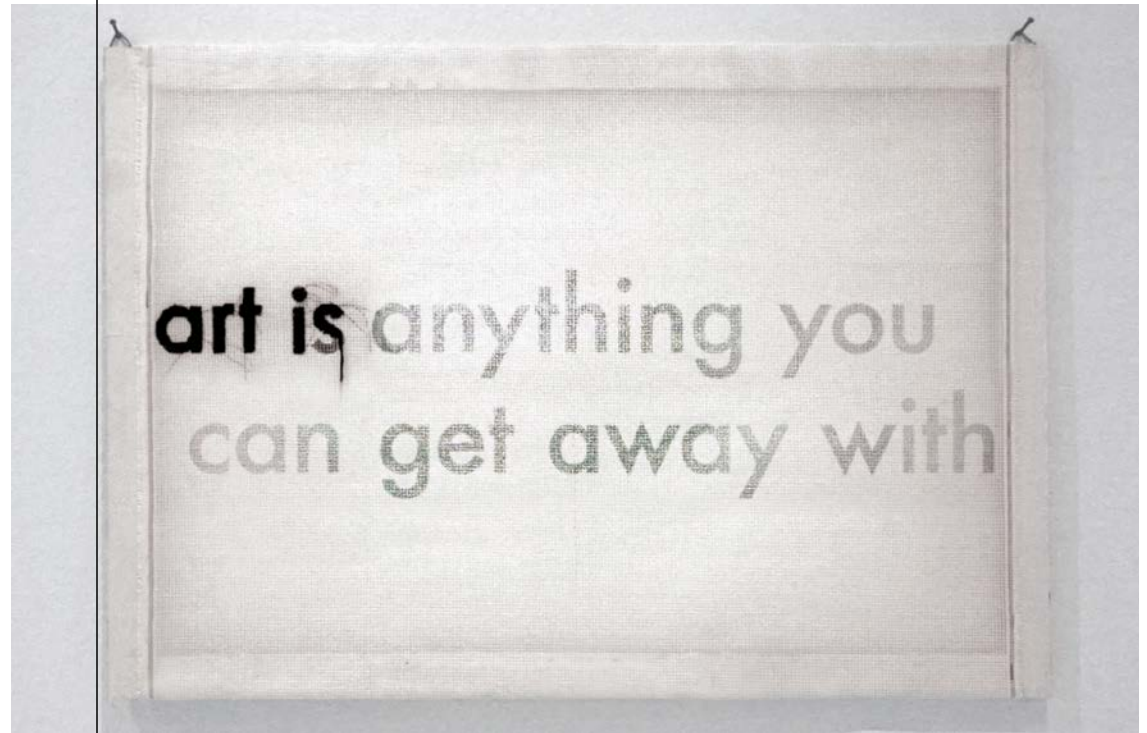
Tanja Dabo / USPUTNO ZLO
umjetnički istraživački projekt, 2020. (-2023.)



Letricija Linardić / STILL STANDING
video instalacija, 2023.



Maja Rožman / UPISANO
slijepi tisak na koži, dokumentarna fotografija, 2023.



Maja Rožman / KVADRIPTIH
grafike, instal-akcija, 2009. – 2023. (rad u nastajanju)

(Rijeka, 1970.) multimedijalna je umjetnica, autorica umjetničkih instalacija, grafika, performansa, fotografskih radova, video radova, urbanih intervencija, umjetničkih knjiga i dr. U svom radu bavi se temama položaja pojedinca u društvu, odnosa umjetnika/ica i institucija, individualnog spram kolektivnog, nametnutih očekivanja, nacionalnog identiteta i slično. Studij Likovne kulture pri Pedagoškom fakultetu u Rijeci završava 1997., a magisterij 2003. na Akademiji likovnih umjetnosti u Ljubljani. Od 1993. godine izlaže na brojnim samostalnim i skupnim izložbama, kustoskim projektima i festivalima u Hrvatskoj i inozemstvu, natječajnog i pozivnog karaktera. Radovi su joj uvršteni u više zbirke i muzeja u Hrvatskoj i inozemstvu. Objavila je više tekstova i radova u raznim publikacijama. Selektorica je nekoliko filmskih festivala u Hrvatskoj i inozemstvu, te autorica koncepata nekoliko izložbi. Dobitnica je 10 nagrada i priznanja za svoj rad u Hrvatskoj i inozemstvu. Radi na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu.

14

(Rijeka, 1971.) autorica je koja se u svom radu pored grafike izražava u drugim medijima poput umjetničke knjige, fotografije, umjetničke instalacije ili akcije i dr. Bavi se temama koje se odnose na likovnost u grafici, primjenu suvremenih tehnologija u spoju s tradicionalno determiniranom umjetnošću te kroz društveno angažirane radove propituje socijalne i moralne teme. Od 1994. godine do danas izlagala je na dvanaestak samostalnih i preko sto četrdeset skupnih izložbi održanih u Hrvatskoj i inozemstvu, kao i u kustoskim projektima natječajnog i pozivnog karaktera. Također, njezin rad bio je uvršten u mnogobrojne manifestacije na

GALERIJA KORTIL

kojima se predstavljao presjek suvremene hrvatske umjetnosti grafike u zemlji i inozemstvu. Tekstove objavljuje u raznim stručnim, znanstvenim i umjetničkim publikacijama. Dobitnica je pet nagrada i priznanja za umjetnički rad. Nakon završenog studija likovne kulture na Odsjeku za likovne umjetnosti u Rijeci, završava magisterij grafike na Akademiji likovnih umjetnosti u Ljubljani i stječe doktorat u području likovno-umjetničke edukacije na Pedagoškom fakultetu u Ljubljani. Radi na Akademiji primijenjenih umjetnosti u Rijeci.

15

(Zagreb, 1981.) stvara u području crteža, instalacije, umjetničke knjige i grafike u proširenom polju. Njezini radovi obuhvaćaju širok raspon tema, a karakterizira ih proučavanje koncepata kao što su autentičnost, subjektivnost-objektivnost, arhiviranje, memorija... Diplomirala je 2006. na grafičkom odsjeku Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu u klasi prof. Ante Kuduza. Od 2003. do danas ostvarila je 25 samostalnih izložbi, sudjelovala na preko 100 skupnih žiriranih izložbi ili kustoskih koncepcija u zemlji i inozemstvu te na više od dvadeset međunarodnih umjetničkih simpozija, rezidencijalnih projekata i stručnih usavršavanja od koji se mogu izdvojiti Image De/Construction @ Leipziger Baumwollspinnerei, Leipzig; Cité Internationale des Arts, Pariz; SCCA the Institute for Contemporary Arts, Ljubljana; KulturKontakt, Beč; KunstenaarsLogies, Amersfoort; Cultural City Network Graz te Platform Garanti Contemporary Art Centre, Istanbul. Dobitnica je mnogih priznanja i nagrada za svoj rad. Zaposlena je na grafičkom odsjeku Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu.

IZ DRUGOG KUTA

Galerija Kortil | Strossmayerova 1, Rijeka
ponedjeljak – petak: 10 – 13 | 17 – 20 sati
subota: 10 – 13 sati

 hkd-rijeka.hr/galerija-kortil

  [galerijkortil](#)